

УМОВИ ВІДРОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Глиbokі структурні зміни в аграрному секторі економіки не знайшли відображення у відродженні виробничого потенціалу, він досі залишається в критичному стані, має суттєві проблеми із забезпеченням розширеного відтворення основних елементів виробничого потенціалу, що в свою чергу створює значні труднощі для забезпечення подальшого сталого розвитку сільського господарства. В Україні процес відродження набуває масштабного значення, існують програми відродження сільського господарства, окремих галузей, сільських територій тощо. Вирішення проблем аграрного сектора, що розглядаються через призму відродження, є відносно новим підходом для вітчизняної агроєкономічної науки.

Термін «відродження» було введено в ужиток у XVI ст. італійським живописцем й істориком мистецтва Джорджо Вазарі і найчастіше використовувалося у філософії, історії для визначення сукупності філософських вчень, вживалося у філософських висловлюваннях Кола ді Рієнці і поета Франческо Петрарки [4, с. 272; 5]. Можна навести значну кількість визначень цього поняття, проте його трактування залежатиме від сфери застосування: філософії, психології, педагогіки, соціології, економіки, політики тощо. У науковій економічній літературі термін «відродження» означає оновлення, піднесення, розквіт суб'єктів чи процесів порівняно з конкретно означеним історичним періодом розвитку [3, с. 30].

Теоретико-методологічні та практичні витоки економічного відродження були започатковані у пострадянський період, коли почала спостерігатися аграрна криза у сільськогосподарській галузі. Вчені економісти-аграрники все частіше використовують цю категорію у своїх працях. Зокрема, економічні грані терміна в Україні з'явилися у працях Юрчишина В. В. у 1995 році, який розглядав проблему банкрутства аграрних підприємств [7, с. 64]. Більш детально і комплексно ця проблема знайшла відображення у працях М. Сахацького [6, с. 66]. З його точки зору, процес відродження розглядається як побудова такої нової системи ведення вітчизняного сільського господарства, функціонування якої здійснюватиметься на сучасному світовому рівні відповідно до стратегічних інтересів галузі та суспільства і забезпечуватиме відповідний соціально-економічний результат [6, с. 65]. Якщо академік В. Юрчишин більше уваги приділяв відродженню аграрних підприємств, то М. Сахацький вже розглядав проблему на мезорівні, діагностуючи проблеми галузі сільського господарства.

Відродження сільського господарства є складним процесом, який може відбутися лише за певних умов та у послідовності, що має свої особливості й відповідає характеру навколишнього середовища, вимагає дотримання відповідної процедури, з урахуванням історичного досвіду та стратегічних інтересів українського суспільства, в основі якого масштабні економічні, організаційні, соціальні та політико-правові перетворення. Під відродженням сільського господарства мають гa увазі побудову такої системи ведення сільського господарства, функціонування якої здійснюватиметься на рівні розвинутих у аграрному відношенні країн при обов'язковому забезпеченні високого рівня життя громадян та продовольчої безпеки держави [1, с. 61–65].

Проблема відродження в аграрному секторі знайшла відображення у працях М. Лобаса та П. Гайдуцького [2, с. 508]. Дослідники зазначають, що лише за умови використання світових сучасних науково-технологічних досягнень у поєднанні з новітньою організаційно-технологічною політикою, можливе відродження аграрного виробництва. Акцентується увага на тому, що цей процес необхідно здійснювати у відповідності до умов ринкової адаптації, враховуючи особливості соціально-економічних відносин в Україні. Серед принципів моментів, що мають бути враховані у процесі дослідження проблеми відродження виробничого потенціалу, слід виділити не тільки усвідомлення відмінності між поняттями «відтворення», «розвиток» та «відродження», але й виявлення ключових розбіжностей між ними.

Наразі стан виробничого потенціалу не відповідає можливостям виробництва конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції та забезпеченню продовольчої безпеки країни, не виправдовує й суспільних очікувань щодо якості й безпечності сировини та агропродовольчих товарів, не сприяє належним чином розвитку сільських територій і самозайнятості населення.

Авторські узагальнення різних підходів до визначення категорії «відродження» дають можливість виявити комплементарні складові перетворення виробничого потенціалу у часі і на цій основі визначити дефініцію (рис. 1).

Відродження виробничого потенціалу потребує збалансованого соціо-еколоого-економічного стійкого динамічного розвитку виробничого потенціалу сільськогосподарських підприємств і виявляється, по-перше, у поступальному розвитку виробництва на основі ефективного використання природного-ресурсного, фінансового, трудового, інформаційно-інноваційного, підприємницького та матеріально-технічного потенціалу, модернізації виробничого потенціалу, за умов збереження і сприяння розвитку сільських територій та ощадливому впливу на навколишнє середовище; а, по-друге, задоволення споживачів у доступній, безпечній, конкурентоспроможній та якісній продукції сільського господарства протягом тривалого періоду. Відродження виробничого потенціалу повинно здійснюватися на засадах системного підходу, який передбачає аналіз реальної дійсності на основі комбінації наукових, природних, економічних понять.

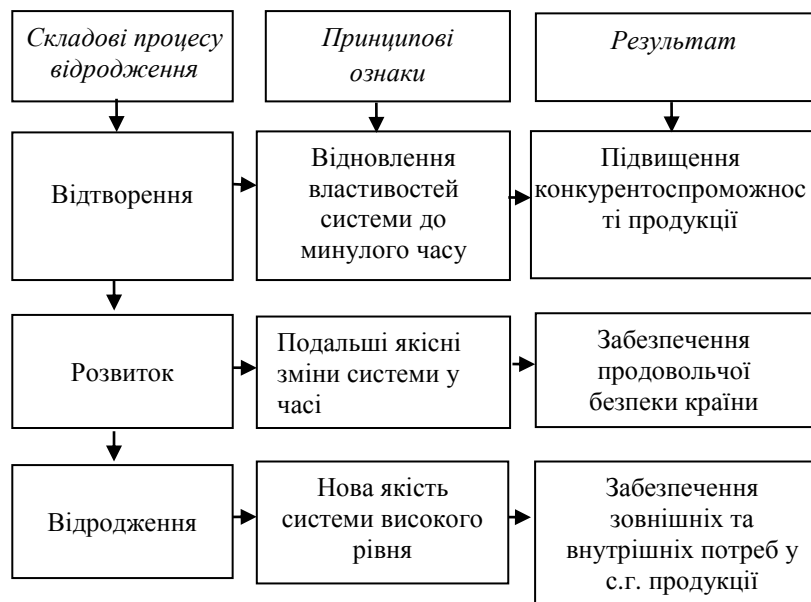

Рис. 1. Комплементарні складові відродження виробничого потенціалу

Джерело: власні дослідження.

На основі проведеного дослідження формується визначення категорії відродження, а саме: відродження виробничого потенціалу – це процес створення якісно нового рівня економічного стану виробничого потенціалу, який не відповідає попередньому, з відтворенням минулого позитивного рівня, враховуючи світові тенденції та розвиток науково-технічного прогресу, виходу на новий, значно вищий рівень розвитку. Категорію відродження виробничого потенціалу потрібно розглядати як всебічно обґрунтований, цілеспрямований і ефективно втілюваний у практику процес, який здійснюють люди (спільнота, державна влада) в інтересах виведення країни, її окремих галузей і регіонів на якісно вищий рівень розвитку. Успіх на цьому шляху можливий лише на основі усвідомлення всіма гілками державної влади, регіональних і галузевих органів управління, а також зайнятих у безпосередньо виробничій сфері, зацікавленості та відповідальності за організацію відродження, у тому числі його політичного, нормативно-правового, соціального, наукового забезпечення.

Список літератури:

1. Бачевський Б. Є. Потенціал і розвиток підприємства : [навч. посіб.] / Б. Є. Бачевський, І. В. Заблудська, О. О. Решетняк. – К. : Центр учбової л–ри, 2009. – 400 с.
2. Гайдучкий П. І. Відродження МТС (Організація машинно–технологічних станцій в ринкових умовах) / П. І. Гайдучкий, М. Г. Лобас. – К., 1997.– 508 с.
3. Микитюк В. М. Відродження галузі скотарства в умовах ринкових трансформацій : монографія / В. М. Микитюк. – Житомир : ЖНАЕУ, 2012. – 508 с.
4. Новая философская энциклопедия : в 4 т. / под. ред В. С. Степина. – М. : Мысль, 2001. – Т. 1. – 567 с.
5. Россоха В. В. Формування і розвиток виробничого потенціалу аграрних підприємств : монографія / В. В. Россоха. – К. : ННЦ ІАЕ, 2009. – 447 с.

6. Сахацький М. П. Проблеми відродження сільського господарства : монографія / М. П. Сахацький. – К. : ІАЕ, 2000. – 304 с.

7. Юрчишин В. В. Деякі питання відродження колективних сільськогосподарських підприємств України, що опинилися на межі банкрутства / В. В. Юрчишин // Економіка України. – 1995. – № 9 – С. 62–67.